

Governar sense pressupost: un canvi de règim?

“Un govern sense pressupostos és un govern que no governa res”, va dir Pedro Sánchez el març de 2018. I el novembre de 2022, Salvador Illa va retreure a Pere Aragonès que “Catalunya no tingués pressupost aprovat amb tot el que esta[va] passant al món”. Esclar que les circumstàncies han variat, tots dos llavors eren a l’oposició i avui governen. Ara el president espanyol diu il·lusòriament que complirà amb la seva obligació, i la consellera d’Economia, Alicia Romero, assegura que si no hi ha pressupost “no s’acaba el món ni cau Catalunya”. Són dues maneres distintes de sortir del pas, marcades una per l’optimisme de la voluntat i l’altra pel pessimisme de la raó, que diria Gramsci.

No hi ha dubte que ambdós governs, l’espanyol i el català, estan vulnerant el mandat constitucional i estatutari de presentar el projecte de pressupostos al Parlament. L’efecte immediat d’això és la neutralització de les cambres parlamentàries, a les quals s’impedeix exercir algunes de les seves funcions elementals: aprovar els comptes i controlar l’executiu. No en va, el debat i la votació pressupostària són les eines per excel·lència que permeten a l’oposició expressar el seu desacord amb l’orientació política governamental, més que no pas els debats generals com el d’aquesta setmana al Parlament, ja que perdre una votació pressupostària implica, ni que sigui convencionalment, haver de dissoldre la cambra i convocar eleccions per pura lògica democràtica, com va recordar-li maliciosament Felipe González a Pedro Sánchez, rememorant el que ell va fer el 1996 quan li van mancar els suports necessaris.

És cert que sense pressupostos és difícil governar. A Espanya els darrers comptes aprovats van ser els de 2022 i al Principat els de 2023, en un context po-

JOAN RIDAO

PROFESSOR DE DRET CONSTITUCIONAL
A LA UNIVERSITAT DE BARCELONA

lític intern i internacional molt diferent del que ens trobarem el 2026. Com és igualment veritat que el món no s’acaba aquí. A Espanya, la pròrroga de 2025

serà l’onzena en democràcia, i a Catalunya, la sisena. Enguany la ministra d’Hisenda ha modificat crèdits del pressupost prorrogat per valor de 38.000 milions i a Catalunya el 2025 s’ha fet per valor de quasi 4.000 milions. Ara bé, el que és una mesura excepcional i urgent no pot ser un costum, tenint en compte, a més, que la pròrroga no té tantes limitacions legals com se sol dir.

Alguns juristes consideren que per aquest camí s’està produint una mutació constitucional (i estatutària), perquè, tot i el mandat constitucional i estatutari, el que abans s’entenia com una obligació ara ha passat a ser una mera opció. I això topa amb el fet que la nostra forma parlamentària de govern estableix un

sistema en què l’executiu es legitima si el seu programa compta amb el suport majoritari de la cambra. El contrari és un altre sistema, el parlamentarisme negatiu, segons el qual el govern en té prou amb un suport tàcit consistent en una suma d’acords puntuals amb diferents grups als quals els repugna la força política alternativa. En aquest model, el govern no té més projecte que sobreviure com sigui. I hi ha qui diu que la mutació suposa passar d’un règim parlamentari a un altre de presidencialista.

A parer meu, l’incompliment és palmari, però l’ordenament no preveu cap sanció jurídica en forma de dissolució automàtica del Parlament o d’obligació de plantejar una qüestió de confiança, com passa als ajuntaments. Podria fer-se canviant les regles del joc. Mentrestant, la sanció és només política, i això vol dir que a l’oposició no li

queda cap més recurs que acudir al dret de picar de peus. No obstant, l’oposició també hi té alguna responsabilitat, en tot això: al capdavant, és raonable pensar que els acords d’investidura són per a quatre anys, perquè es facilita l’elecció d’un candidat i es dona suport a un programa a canvi de contrapartides que el govern ha de tenir temps i manera d’executar.

GETTY

Alguns juristes consideren que pel camí de prorrogar els pressupostos s’està produint una mutació constitucional (i estatutària)